

3PETAVANJE NACRT PRIJEDLOGA UREDBE O KOEFICIJENTIMA SLOŽENOSTI POSLOVA U JAVNIM SLUŽBAMA

Daria GLAVAN ŠČULAC

Najavljen kao najveća reforma u sustavu javne uprave u posljednjih 30 godina, novi sustav koeficijentata obuhvaća 244.000 zaposlenih u državnim i javnim službama. Do kraja veljače, nakon što resorna ministarstva odgovore na zahtjeve i prijedloge sindikata, Vlada bi trebala donijeti nove uredbe o koeficijentima za izračun plaća zaposlenih u javnim i državnim službama. S obzirom na specifičnosti radnih mjesta u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, nameću se neka od ključnih pitanja na koja odgovaraju: dr. sc. Tvrtko Smital, predsjednik Zavoda za istraživanje mora i okoliša Instituta Ruđer Bošković i voditelj laboratorija za molekularnu ekotoksikologiju te predsjednik Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja, prof. dr. sc. Ines Mrakovčić-Šutić, dr. med. red. sa Sveučilišta u Rijeci, Medicinski fakultet, Fakultet zdravstvenih studija, predsjednica Regionalnog vijeća NSZVO-a Rijeka, Uprava Tehničkog fakulteta u Rijeci (izv. prof. dr. sc. Jonatan Lerga, izv. prof. dr. sc. Sunčana Smokvina Hanza, prof. dr. sc. Zoran Jurković, prof. dr. sc. Domagoj Lanc i glavni tajnik Tomo Vergić) i dekan prof. dr. sc. Lado Kranjčević, prof. dr. sc. Aleksandar Mijatović, dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci te prof. dr. sc. Predrag Marković s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Ako se ne uspostave pravedni odnosi među plaćama i ako se plaće značajno ne povećaju, nema sumnje da ćemo biti osuđeni na još intenzivniji odlazak najkvalitenijeg i najobrazovanijeg kadra kojeg je ova zemlja u stanju stvoriti. Tu grešku si niti jedna vlast ne može i ne smije priuštiti

1. Može li se Vladin prijedlog o koeficijentima u sustavu znanosti i visokog obrazovanja sagledati kao zadovoljavajući?

2. Postoje li elementi Vladina prijedloga koji se mogu poboljšati s obzirom na specifičnosti znanstvenog i istraživačkog rada?

3. Jesu li plaće primjerene u usporedbi s drugim sektorima te s obzirom na stanje i trendove u društvu i na tržištu rada?

nastavak na str. 6. i 7.

Rast plaća politika je koju aktivno slijede brojne članice EU-a

Do kraja veljače, nakon što resorna ministarstva odgovore na zahtjeve i prijedloge sindikata, Vlada bi trebala donijeti nove uredbe o koeficijentima za izračun plaća zaposlenih u javnim i državnim službama. S obzirom na specifičnosti radnih mjesta u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, nameću se neka od ključnih pitanja

Do kraja veljače Vlada bi trebala donijeti nove uredbe o koeficijentima za izračun plaća zaposlenih u javnim i državnim službama

DR. SC. TVRTRKO SMITAL, ZNANSTVENI SAVJETNIK U TRAJNOM ZVANJU INSTITUTA RUĐER BOŠKOVIĆ I PREDSJEDNIK NEZAVISNOG SINDIKATA ZNANOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA

Oni koji su prijedlog radili nisu dovoljno konzultirali struku

1 Do jučer je moj odgovor bio – ne, nipošto! Osim što sam proces rada na nacrtu Uredbe nije proveden onako kako je višestruko najavljivano sindikatima, prijedlog koji smo imali prilike vidjeti i analizirati sadržavao je brojne nedostatke. Nažalost, oni koji su prijedlog radili nisu dovoljno konzultirali struku, niti su dovoljno razumjeli specifičnosti sustava visokog obrazovanja i znanosti. Rezultat je bila očigledna podcijenjenost čitavog niza radnih mjesta, ali i neprihvatljivo sužavanje raspona koeficijentata između doktoranada i redovitih profesora u trajnom izboru. I možda ponajvažnije, kada se usporede radna mjesta iste razine stručnih kvalifikacija i složenosti kroz cijeli javni sektor, bilo je jasno da uspoređiva radna mjesta u našem sustavu objektivno prolaze najlošije. Mi (Sindikata) to nismo mo-

gli prihvatiti! Nasreću, nakon brojnih akcija koje smo poduzeli proteklih tjedana, jučer je temeljem vrlo otvorenog i zahtjevnog sastanka čelnštva našeg sindikata s ministrom i njegovim timom došlo do vrlo značajnih pomaka i situacija je kudikamo bolja no što je izgledala prije.

2 Svakako. U više navrata davali smo vrlo konkretne prijedloge, s argumentima, cjelovitom analitičkom podlogom, izračunima, međunarodnim usporedbama i svim elementima koji bi pomogli da se uočene nelogičnosti i greške uklone za čitav niz radnih mjesta. Popravljanje uočenih grešaka nije niti odviše komplicirano, niti je preskupo u odnosu na ukupna izdvajanja koja Vlada namjerava uložiti u reformu plaća u javnom sektoru, to smo jasno pokazali i dokazali. I u ovom trenutku

mi je drago da je naše ministarstvo prihvatilo većinu naših argumenata. Ne sve, i nismo u potpunosti zadovoljni, ali dogovoreni pomak je velik. Ipak, ostaje nam vidjeti konačnu

verziju prijedloga Uredbe i tom prilikom dat ćemo procjenu stanja u odnosu na naše opravdane zahtjeve.

3 Svima je jasno da se plaće moraju povećati, i to značajno. To je jasno i Vladi, a to je uostalom i politika koju aktivno slijede brojne članice EU. U ovom trenutku plaće u visokom obrazovanju i znanosti nisu konkurentne, i to se odnosi kako na najniže plaćena nenastavna i neznanstvena radna mjesta, tako i na radna mjesta u kompletnoj znanstveno-nastavnoj liniji. Ako se ne uspostave pravedni odnosi među plaćama, i ako se plaće značajno ne povećaju, nema sumnje da ćemo biti osuđeni na još intenzivniji odlazak najkvalitenijeg i najobrazovanijeg kadra kojeg je ova zemlja u stanju stvoriti. Tu grešku si niti jedna vlast ne može i ne smije priuštiti.

Zanemarena je kompleksnost sustava znanosti i visokog obrazovanja te njegova važnost u razvoju hrvatskog društva

PROF. DR. SC. LADO KRANJČEVIĆ, DEKAN TEHNIČKOG FAKULTETA U RIJECI I ČLANOVI UPRAVE (IZV. PROF. DR. SC. JONATAN LERGA, IZV. PROF. DR. SC. SUNČANA SMOKVINA HANZA, PROF. DR. SC. ZORAN JURKOVIĆ, PROF. DR. SC. DOMAGOJ

LANC, TOMO VERGIĆ) I DEKAN PROF. DR. SC. LADO KRANJČEVIĆ

Nadamo se da će se uvažiti mišljenja Nacionalnog vijeća i Rektorskog zbora

1 Uredba bi trebala smisljeno razraditi i osigurati primjenu ustavnog i zakonskog načela jednakosti plaća odnosno isplatu jednake plaće za jednak rad odnosno rad državne i javnih službi te između zaposlenika koji obavljaju sličan rad. Kako bi se došlo do zadovoljavajućeg rješenja postupak treba provesti obrazloženo, argumentirano, uz uvažavanje zaposlenika i dosljednom primjenom standardnih mjerila.

2 Način primjene standardnih mjerila u postupku vrednovanja i klasifikacije radnih mjesta u javnim službama utvrđuje uredbom Vlada (članak 9. Zakona). Tek po

njenom donošenju bit će poznato kako su vrednovana znanstvena, znanstveno-nastavna i suradnička radna mjesta (i sva ostala). S druge strane, već je objavljen nacrt druge Uredbe (članak 14. Zakona) kojom se utvrđuju koeficijenti za obračun plaće radnih mjesta u javnim službama, a koja se po svojoj prirodi očekivala prije inicijalno spomenute uredbe vrednovanja i klasifikacije radnih mjesta. Nadamo se da će se u ovim okolnostima uvažiti mišljenja Nacionalnog vijeća i Rektorskog zbora, svakog u okviru njegove nadležnosti.

3 U području tehničkih znanosti plaće u privatnom sektoru značajno su veće od onih u sustavu visokog obrazovanja, a to se pogotovo odnosi na plaće mladih znanstvenika te je zato sve teže zaposliti i zadržati kvalitetne istraživače i doktorande na STEM fakultetima. Plaće i materijalna prava zaposlenika u javnim službama, kao dijela državne uprave, osiguravaju se u državnom proračunu, primjenom zakonske regulative i kolektivnog pregovaranja. Za razliku od zaposlenika tzv. realnog sektora, javni službenici nemaju mogućnost pregovaranja s poslodavcem o iznosu plaće ili povišici, odnosno formalni poslodavac u tom segmentu radnopravnog statusa nema stvarne ingerencije kako bi zadržao kvalitetne zaposlenike. Mogućnost se nudi u za znanstvenike povoljnijom tumačenju reguliranja dodataka na plaću za znanstvenike koji su aktivni u projektnom smislu, kako bi za svoj veliki trud prijave, provedbe i projektnog izvještavanja bili adekvatno plaćeni. Na taj način bi se dodatno potaknula prijava EU projekata, dovođenje financijskih sredstava, laboratorijske opreme i kvalitetnih znanstvenika u sustav znanosti i obrazovanja.

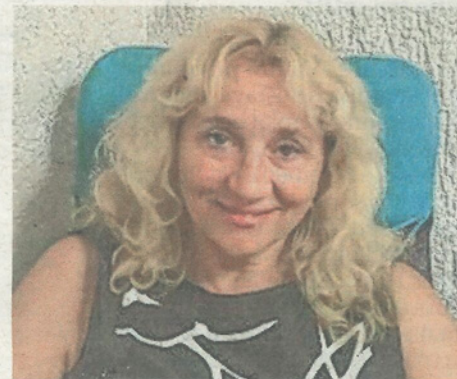
PROF. DR. SC. INES MRAKOVČIĆ-ŠUTIĆ, DR. MED., MEDICINSKI FAKULTET U RIJECI, FAKULTET ZDRAVSTVENIH STUDIJA U RIJECI, PREDSEDNICA REGIONALNOG VIJEĆA NSZVO-a RIJEKA

Novi prijedlog ne rješava postojeće nelogičnosti

1 Vladin prijedlog nije zadovoljavajući, ne zasniva se na analizi vrednovanja složenosti radnih mjesta koja je trebala biti temelj za kreiranje novog prijedloga. Postojeći sustav koeficijenata trajao je 23 godine (što govori o rigidnosti sustava i nemogućnosti promjena), sadržavao je mnoge nelogičnosti koje novi prijedlog ne rješava, već dodaje nove. Opravdana je bojazan djelatnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja da će se ovakav prijedlog »zacementirati« na duže vrijeme, a nije u skladu s potrebama i složenosti radnih mjesta i ne pozicionira djelatnike sustava znanosti i visokog obrazovanja na identičnu razinu kao djelatnike drugih javnih i državnih službi. Time naš sustav neće postati konkurentan, mladi ljudi neće težiti zapošljavanju na institutima i fakultetima, a postojeći djelatnici mogu težiti odlasku iz sustava, što u konačnici može dovesti do pada kvalitete visokog obrazovanja i znanosti. Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja (NSZVO) je u svom prijedlogu izmjena zatražio od Vlade da se sva radna mjesta trebaju pozicionirati u odnosu na druge javne službe identično ili bolje od trenutne situacije.

2 NSZVO je dao prijedloge poboljšanja Vlado prijedloga:

- * asistent početnik i nastavnik u prosvjeti, s istim koeficijentom, ne smiju imati manji koeficijent od drugih usporedivih radnika u javnim i državnim službama
- * radnici na svim nastavnim i stručnim radnim mjestima u sustavu znanosti i visokog obrazovanja trebaju imati mogućnost napredovanja i razvijanja karijera
- * sačuvati prijašnji omjer bruto plaće između asistenta početnika i sveučilišnog profesora/znanstvenog savjetnika na kraju karijere jer bez adekvatnog omjera, od početka do završetka karijere, ulazak i ostanak u sustavu nisu motivirajući;
- * u koeficijentu svih zaposlenika u sustavu treba prepoznati dodatak za doktorat

- * predavači moraju imati veći koeficijent od asistenata i učitelja u obrazovanju
- * sigurnost i predvidivost za koeficijente nenastavnog osoblja
- * informatički stručnjaci u znanosti i visokom obrazovanju i u ustanovama poput Srca i Carreta trebaju imati konkurentne plaće
- * sva položajna mjesta trebaju imati poticajni koeficijent
- * osobe na najodgovornijim nenastavnim radnim mjestima (tajnici, računovođe) trebaju imati stimulativne koeficijente
- * stručni suradnici, tehničari i laboranti trebaju imati jednaki koeficijent kao ista radna mjesta u drugim sustavima;
- * primjereno pozicioniranje knjižničara i leksikografa i svih zaposlenih službenika u agencijama u sustavu znanosti i obrazovanja.
- 3 Plaće nisu primjerene. Usporedbe s drugim dijelovima javnih i državnih službi pokazuju da sustav znanosti i visokog obrazovanja novim sustavom koeficijenata gubi svoju društvenu poziciju po pitanju plaća, a koja ni do sada nije bila na primjerenoj razini. Npr. prema javno dostupnim podacima neto plaća općinskog suca, početnog radnog mjesta u sudstvu, trenutno je veća od neto plaće redovitog profesora s 20 godina staža.

**PROF. DR. SC. ALEKSANDAR MIJATOVIĆ,
DEKAN FILOZOFSKOG FAKULTETA U RIJECI**

MARIO GRACIN

**Zanemarena kompleksnost sustava
znanosti i visokog obrazovanja**

1 Unatoč pomacima na današnjim, 21. veljače 2024., pregovorima sa sindikatima, Vladin prijedlog o koeficijentima u sustavu znanosti i visokog obrazovanja nije zadovoljavajući. Naizgled je riječ o povijesnom rastu plaća, ali on nije usklađen sa stopom inflacije, rastom cijena troškova života, osobito cijena hrane. Uredba nije dobro pripremljena. U njezinu pripremu nisu uključeni predstavnici svih dionika sustava. Zanemarena je kompleksnost sustava znanosti i visokog obrazovanja te njegova važnost u razvoju hrvatskog društva. S obzirom na rastuću složenost temeljne djelatnosti, opet je ostavljeno po strani administrativno i pomoćno osoblje. Uredba nije dobra te bi i Vlada i resorno Ministarstvo trebali uvažiti zahtjeve svih zaposlenih i doista pokazati da je riječ o najvećem povećanju plaća do sada.

2 Uredba bi se trebala u cijelosti revidirati polazeći od specifičnosti znanstvenog i istraživačkog rada, ali i drugih oblika rada na javnim visokim učilištima i javnim znanstvenim institutima. Karakteristike rada zanemarene su i u drugim sektorima. Uredbi se pristupilo birokratski, kao suhoparnom popisu radnih mjesta. To je i dovelo do ovakvih nedostataka dokumenta čiji su učinci u nesuglasju s drugim –

važnim – strateškim iskoracima Ministarstva znanosti i obrazovanja. Bez obzira na sve, siguran sam da nam je svim stalo do stvarne, ne deklarativne reforme sustava. Plaće i ravnomjerno zapošljavanje sastavni su dio reformskih procesa. Taj će konsenzus, vjerujem, biti presudan u završnom usuglašavanju.

3 Prema podacima, u realnom sektoru plaće su rasle preko 20 posto, a samo ove godine 15 posto, a s obzirom na stopu inflacije, do kraja godine predviđa se rast do 7 posto. S druge strane, Vlada priprema odluku o dizanju minimalca za 20 posto što će se prelići i na druge platne razrede. Što se tiče, državnih i javnih službi, Vlada tvrdi da je povećanje plaća u odnosu na prosjek bilo za oko 1,5 postotni bod više od realnog sektora. Međutim, postoci su jedno, a stvarne životne okolnosti drugo, ljudi vide iznose plaća, cijene i troškove koje moraju podmirivati. Radnici u oba sektora ističu da plaće još uvijek nisu dovoljno visoke. S povećanjem strane radne snage dolazi do pada cijene rada pa se postavlja pitanje daljnjeg rasta plaća. Na stranu trenutno negativan trend inflacije, jer, ukratko, najavljeni rast plaća nije u skladu sa stanjem u društvu.

**PROF. DR. SC. PREDRAG MARKOVIĆ, FILOZOFSKI
FAKULTET U ZAGREBU, PREDSDJEDNIK VELIKOG VIJEĆA
NSZVO-a**
**Plaće nisu primjerene niti tržištu
rada, a niti misiji i temeljnoj funkciji
znanosti i visokog obrazovanja**

1 Svakako ne! Čak ni sada kada smo vidjeli nove, korigirane prijedloge koeficijentata, ostalo je dosta radnih mjesta koja su po nama loše vrednovana. Da, moramo reći da su pozitivni pomaci učinjeni, no i dalje imamo problem s nastavnim radnim mjestima, konkretno pozicijom predavača i lektora, odnosno s podcijenjenom ulogom stručnih suradnika u našem sustavu. I nakon jučerašnjeg sastanka u Ministarstvu ostali smo uskraćeni za jasne i suvislo obrazložene razloge zbog čega predavač, koji mora ispuniti određene uvjete za svoje radno mjesto, nema veći koeficijent od recimo učitelja ili asistenta koji se na ta radna mjesta primaju bez dodatnih uvjeta. Isto tako problem je s lektorima za koje se ne uvažava činjenica da su nositelji temeljnih znanja o stranim jezicima. Na kraju očito netko u Vladi nije prepoznao specifičnu i vrlo značajnu ulogu stručnih suradnika u našem sustavu, koji u pravilu rade vrlo zahtjevnih poslova vezane uz znanstvene projekte, održavaju i upravljaju sofisticiranim uređajima te organiziraju i nadgledaju rad laboratorija. Bez adekvatne plaće, a samim time i društvene pozicije, svi ti vrijedni i korisni ljudi kad tad će nas napustiti.

2 Naravno. Na to smo ukazivali i dalje ukazujemo. Ono što stalno ističemo jest da se znanstveno-istraživački rad upravo zbog svojih specifičnosti mora drugačije sagledavati i vrednovati, a to posebice vrijedi ako se uzme u obzir da je riječ o ključnom području svakog razvijenog društva koje se oslanja na »vlastitu pamet«. Stoga se ne bi smjelo dešavati da se plaće najiskusnijih i najproduktivnijih znanstvenika koji na svojim leđima nose i generiraju brojne istraživačke i razvojne projekte, dakle riječ je o znanstvenim savjetnicima i redovitim profesorima, sve više smanjuju u odnosu na

početno radno mjesto asistenta, jer se time do kidaju karijerne perspektive i motivacija mlađih znanstvenika da ostanu unutar sustava. Do prije godinu dana omjer plaće asistenta i red. prof. u trajnom izboru je bio 1:2,8 a sada je 1:2,54! A tumačenje po kojem se tako postupa jer imamo previše znanstvenih savjetnika u trajnom zvanju, odnosno red. prof. u trajnom izboru, te da se mora napraviti drugačija piramidalna struktura u sustavu, je koliko pogrešna toliko i u pristupu odnosno metodi potpuno promašena! Treba izgraditi normalan sustav s odgovarajućim rasponima, npr. 1:3 kako bi ljude zadržali i motivirali da u njemu ostanu, umjesto da ih samo na početku u njega namame a kasnije ostave bez odgovarajuće plaće odnosno perspektive.

3 Ne, plaće u našem sustavu nisu primjerene, niti tržištu rada, a niti misiji i temeljnoj funkciji koju znanost i visoko obrazovanje treba imati u nekom društvu. A kada se pogledaju neka usporedna radna mjesta u drugim sektorima javnih službi, npr. u kulturi ili zdravstvu, onda ta konstatacija dodatno dobija na težini. Naime, kako objasniti nekome da arhivski savjetnik u sektoru kulture ima gotovo isti koeficijent kao i docent? Ovaj prvi ne mora ni doktorirati niti podliježe izboru/reizboru odnosno javnoj verifikaciji svoga rada. Ili kako nekome objasniti da primarius u bolnici ima veći koeficijent od redovitog profesora, kada se zna da ovaj prvi ima u odnosu na prof. vrlo malo stručnih uvjeta za to radno mjesto, te da tu poziciju može dostići već sa 10 god. staža, dok red. prof. ima daleko teže uvjete, a koje ispunjava tek nakon 20-tak godina staža? A situacija po kojoj sudac početnik ima veću plaću od redovitog profesora, odnosno znanstvenog savjetnika mislim da jasno pokazuje kako se vrednuje znanost u »zemlji znanja«.

Sustav neće postati konkurentan, mladi ljudi neće težiti zapošljavanju na institutima i fakultetima, a postojeći djelatnici mogu težiti odlasku iz sustava